

panelið

Ungdómurin sleppur ikki framat

Av og á verður ungdómsspurningurin tikin upp til umrøðu, tað veri seg í bløðum, á fundum ella í útvarpi, men sjáldan verður hesin spurningurin furdur viðari, soleiðis at hann kann verða viðgjørdur á rættan hátt og

skal føra samfelag okkara viðari, tí mugu umstøður gerast fyrri, at ungdómurin fær tær sømdir, ið neyðugar eru fyrri, at hann búast á rættan hátt, og undir trygghum viðurskiptum. Onkur heldur, at ungdómurin hevur fingið nóg mikið, so sum ítróttarhallir, ítróttarvøllir og svimjihøllir, eins og ungdómurin kann taka lut í felagsarbeiði, so sum fráhalds-, trúar- ella skótaarbeiði o.t.

Tey, ið taka lut í hesum arbeiði, nýta bert nakrar fáar timar í arbeiðinum, og standa tá við tómunum hondum, og summi teirra eiga síðani lut í tí ólevnaði, ið so oftani verður tosað um, men einki verður gjørt fyrri, at tilikt ikki tekur seg upp. Umframt hendan ungdóm, ið dagliga tekur lut í ungdómsarbeiðinum av einhøvrum slag, eru tað aftur fleiri, ið ikki halda seg til ella ikki er pláss fyrri, og av teimum kunnu vit ikki krevja, at tey sita hendur í favn og lurta eftir teimum eldru, ið als ikki vilja vita av ungdóminum í nógvum fómum. Onki er so skaðiligt fyrri sinnið, sum nevnliga at sita fyrri einki.

Ungdómurin má fáa betri møguleikar, ella betri sømdir, tí sum áður sagt, tað verður jú hann, sum skal føra samfelag okkara viðari — men ivaleyst eru tað fleiri tilkomnir fólk, ið siga Guð náði okkum! At verður framtíðin ræðulig, um hesin ungdómur skal taka um endan, so minnst til, at tit sjálvi hava uppføsttrað ella misfosttrað hann.

Tit siggja sjáldan, hvat gongur fyrri seg um kvøldarnar, tí ta eru flest tykkara heima saman við ektafelaga og pinkubørnum tykkara og hava nóg mikið at hugsa um, men tað hevur ungdómurin ikki — og um ikki okkurt álvarsligt verður gjørt, kemur hann heldur ikki at hava tað. Tað, sum er boðið ungdóminum í dag, gevur ikki nakað gott grundarlag fyrri at koma í vinnu og kanska síðani at mynda eina familju.

Eitt er, sum kanska ikki er komið fram, tá, spurningurin hevur verið viðgjørdur, og er tað tann veruleiki, at ungdómurin oftani rennur seg móti einum múri, tá ið hann vil koma í samband við tilkomnir fólk. Oftani kemur fyrri, at ta ungdómurin hevur hjálp ella ráð fyrri neyðini, og vil spyrja seg fyrri hjá tilkomnum fólk, fær hann neyvnan sett spurningin, áðrenn fyrst verður at honum, ella tey tilkomnu vilja gera ungdóminum greitt, at enn eru tað tey, ið ráða — síðani kann ungdómurin koma fram við sínum orindi. Tá er grundarlagið tikið undan spurninginum, og tað, ið síðani hendir í sinninum á hesum ungdómi, ger ikki virðingina fyrri tilkomna fólknum betri, men alir upp ein mótvilja, ið ringur verður at basa. Hvor eigur skuldin í hesum? Sjálvur taktist eg við ungdómsarbeiði, og nevndu dómi

komi eg oftani út fyrri — og tað, ið samstundis er so áhugavert, tað er, tá sami spurningur verður furdur fram av einum tilkomnum fólk. Tá er beinanvegin annar tóni frammi, og tá ber til. Komið ikki aftur, eisini er tað tilkomna fólk, ið skapar ungdómstrupulleikarnar.

Oftani verður skuldin fyrri ungdómstrupulleikarnar lögð á myndugleikar okkara, og eiga teir eisini stóran lut í hesum, tó skal sigast, at í flestu førum visa teir málinum áhuga. Men soleiðis sum t.d. býarmyndugleikar okkara arbeiða, so loyvir arbeiðsbýti teirra ikki tið burturav til ungdómsspurningin, soleiðis sum hann skal viðgerast. Ein deild má gerast burturav til hetta endamálið, við útbúgvnum fólk — hetta hevur eins stóran týðning og sociala deild býarins. Fyri so vitt er einasta tíð, ið burturav er givin til ungdómin, til at viðgera mál við tí partinum, ið longu er komin í trupuleikar við lógina. Tað hevði verið rættari, um myndugleikar okkara arbeiddu meiri fyrri, at ungdómurin ikki kom í hesar trupuleikar.

Postar, ið verða viðgjørdir og hjálptir, eru, at fyrstu liviárin fær borgarin undir góðum korum, honum er tryggjað sje á skúlagongd — men síðani eru nokur ár, har borgarin ikki er tryggjaður — ungdómsárin — hann verður tó tikin upp í samfelagið aftur, tá hann eigur valrætt, tá hoyrir hann tey gyltu lyftini, og tá eru tað tó nokur av teimum, ið verða uppfyllt. Fyrst tá ber til, ja, eg má siga nærum alt, og tað veit ungdómurin í dag — og er ikki lógið, at hann fólir seg vónsviknan.

Hvussu hevði verið, um ungdómurin fekk somu sømdir og somu møguleikar, sum aðrir partar av samfelagnum, varð virdur sum borgari í okkara samfelagi — nei, kann hann ikki útnýttast, tá kann hann passa seg sjálvnan.

Sum nú er, er rokkið fram til, at ítróttarfélagið hevur fingið rættiliga góðar sømdir, aðrir partar av ungdómsarbeiðinum livir í sær sjálvum ella av einstøkum persónum. Skansastova hevur fingið eina tátu — eisini umbering hjá myndugleikunum — men kann ungdómsspurningurin ikki loysast á henda hátt. Í Skansastovuspurninginum er hent tað, at frá at vera eitt ynski hjá ungdóminum, hevur viðgerðin av málinum gjørt tað tó eitt krav — og tað er spell.

Av dansihølum í býnum er bert eitt, men her er, ella verður, tað ungdómurin, ið má taka seg saman um, at hesin spurningur verður loysur. Hetta krevur tó vælild frá myndugleikunum, og sýnist tað, at so skal endiliga verða. Tað krevur tó figgan, men við tí mersgúgving av dansifólkinum, ið farin er fram

seinastu árin, eru figgjarumstøðurnar ikki so góðar í lóguni, hóast ungdómurin hevur lagt millum 4 og 5 milliónir eftir sær í hesum eina dansihøli. Var rætt atborið, átti ungdómurin í dag kanska ta hálvu milliónina at loyst dansispurningin við. Hetta verður tó rættast.

Rúsdrekka er eisini ein trupuleiki, ein ungdómsspurningur, og kann bert nevast, at við ta, at fólk, ið livir í einsemi, oftani fellur til drykkiskap, í øðrum londum gongur tað so vitt, at bert tað, at kvinnurnar ganga heima um dagarnar, førir til drykkiskap. Hevur ungdómurin nakað at halda seg til og takast við, so kann hesin spurningur loysast. Loysnin verður neyvnan fyrri verandi drekkandi ungdóm, men hvønn dag koma nýggj í henda ból av samfelagnum, og tey verður eisini hugsað um her. Hvaðani fáa tey rúsdrekka, ikki kunnu tey sjálvi umboða rúsdrekka — nei, eg spyrji bara.

Fyri ikki so langari tíð síðani hevði Útvarp Føroya eina sending um ungdómsspurningin, og sum eg skilti, so skuldi hetta vera fyrsta í eini røð, men tianverri steðgaði hetta — og tá bert umboð vóru sloppin í panelið, ið litla og onga føling høvdu við tøvri hjá ungdóminum, men kanska bert hinvegin — flevdu havt við tann partin at gera, ið longu var merktur av vánaligu umstøðum ungdómsins. Spell var, at ungdómurin ella tey, ið vanligar arbeiða saman við ungdóminum, ikki sluppu framat í sendingini. Hetta er tianverri oftani soleiðis, at ta ungdómsspurningurin verður viðgjørdur, er ungdómurin ikki bjóðaður við til viðgerðina, og gevur viðgerðin av spurninginum eina heilt ranga mynd.

Gerð iløgur í ungdómsarbeiði — á einum breiðum grundarlagi.

Setið eins nóg og tórvurin er, tá verður tað fleirfaldað vunnit aftur.

Latið ungdómin taka lut í avgerðum og arbeiði fyrri sitt egna mál.

Latið ungdómin sleppa fram við sínum ynskjum, og latið tey verða eftirlíkað, so langt rimiligt er.

Tá, og fyrst tá, verður ungdómsspurningurin loysur, og tilkomna fólk kann ganga aldurdomi sínum trygt á møti.

Spurningurin kann kanska vera, hvi hetta verður sett soleiðis upp, og skal enn einaferð verða sagt, at ungdómurin er so mikið forðurdur, at torført verður at rætta hetta uppaftur.

Tær iløgur, ið leggjast skulu í

ungdómsarbeiðið, er fyrri tað fyrsta ein fóst — stór — upphædd á figgjarlógini, og henda upphædd skal ikki skerjast. Síðani skulu lønt fólk setast til hetta arbeiðið, og skulu hesi fólk hava útbúgvina, ið krevst til hetta endamáli.

Hvussu stórvur tórvurin er, verður funnið við, at málið verður tikið fram sum serstakt mál og viðgjørt til loysn er funnin og rokkin. Bert ungdómurin veit, hvør tórvurin er, og tí má hann vera við í ráðum.

Verður gjørt, eins og í grannalandi okkara Íslandi, so er ungdómurin við í viðgerðini av ungdómsspurninginum, og skapar hetta eitt sunt ungdómsliv, eins og virðingin fyrri tilkomnum fólk, myndugleikunum, privatum ognum og almennum ognum verður sterkari, til gleði fyrri allar partar.

Í Reykjavík og Akureyri hava tey nakað, ið kallast Æskulýðsráð — ungdómsráð — og hetta hevur umboð á býráðnum í hesum báðum støðum. Hverja ferð, býráðsval er, hevur ungdómurin rætt til at velja síni — í Reykjavík try — umboð í býráðið, hesi taka lut í fundum, gera tilráðingar, viðgera og atkvøða í ungdómsspurningum á býráðsfundum. Hesi umboð hava samband við ungdómin, arbeiða millum ungdómin, kenna ungdómstrupulleikarnar og eru rodd ungdómsins. Hesi umboð eru útbúgvit fólk innan ungdómsarbeiðið og, sum sagt, ungdómurin hevur álit á hesi sum umboð teirra.

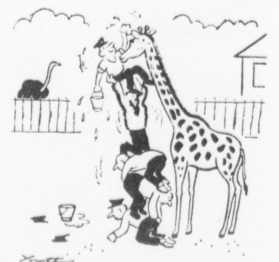
At ynski ungdómsins má eftirlíkast, so langt sum rimiligt er, er ein sjálfvølgja — men so mikið sum ungdómurin er forðurdur, má roknað við, at ynski teirra eru nakað stór, men mugu iløgur til hann kunna fáa eins góðar sømdir og verða givnar øðrum málum.

Enn einaferð — okkurt má gerast. Visið ungdómsspurninginum vælild, hetta verður vunnit fleirfaldað aftur.

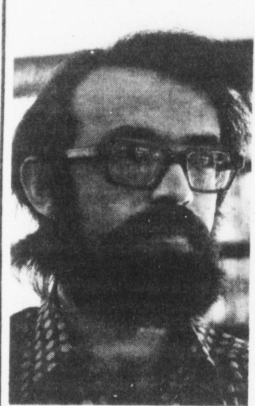
Takið imóti ungdóminum istaðin fyrri at skúgva hann frá tykkum.

Hjá ungdóminum kann aldurdomurin gerast eitt vandamál.

Lars Jespersen

Í dag:

Lars Jespersen

harvið loysur. Oftani hevur man varhugan av, at eingin hevur hug at loysa spurningin, tí oftast endar ein viðgerð av hesum máli við, at onkur úttalar seg um, at ungdómurin er ómøguligur, ótakksamur, fær alt givið upp í hendurnar, ella at ungdómsspurningurin ikki kann loysast. Eisini kemur fyrri, at man hoyrir tilkomið fólk sigur: «at soleiðis var ikki tá vit vóru ung, tá høvdu vit ikki stundir at sita fyrri einki.»

Hvor er so atvoldin til, at ungdómurin er so vorðin í eygum teirra tilkomnu. Ungdómurin hevur ikki gjørt samfelag okkara í dag, eigur ongan lut í støðuni, sum hon er. Honum eru bodnir teir møguleikar, ið tey tilkomnu hava fyrirreikað gjøgnum tíðirnar. Men møguleikarnir hjá ungdóminum eru í dag so smáir og fáir, at ungdómurin er við at gera uppreistur móti hesi støðu — ella vil skjótt fara at gera tað. Tað kann so kallast ótaksemi, ómøguligheit, ella hvat tað enn kann sýnast at vera í eygum teirra tilkomnu. Ungdómurin hevur onki í vænti, soleiðis sum ungdómsspurningurin hevur verið viðgjørdur tey seinastu árin, men ungdómurin hevur litlar og ongar møguleikar at loysa spurningin sjálvur í hesi peninga- og völdsríku verð í dag, hetta samfelag, ið tey tilkomnu hava bygt upp og framvegis gera sterkari.

Ungdómsspurningurin er so mikið forðurdur, at torført verður at rætta hetta uppaftur, men tó má og skal hesin spurningur loysast sum allarskjótast. Ungdómurin er ein stætt í samfelagi okkara, og er tað hann, ið